

„Állj meg itt, élő, tekints e sírkőre...” Sírversek nyomában Marosvásárhely környékén

2005 nyarán sírversek után kutattam, több mint 30 temetőt jártam be. Sikerült összegyűjtenem közel ötvenet. Sok életbölcsséget és igazságot rejtenek magukban ezek a versek. Tartalmuk elgondolkodtató, szomorú szépségből okulnivalót is leszűrhetünk. Ma már nehéz kideríteni, kik lehettek a szerzők. Papok, kántorok, hozzátartozók, sírkőfaragók? Nem tudhatjuk! Már sok helyen kiolvashatatlanok a szövegek, vagy a kő igényelne alaposabb tisztogatást.

Az Örökségünk 2009. évi 4. számában székesi (Maros megye) feliratokat ismertettünk, most az újonnan gyűjtöttekből válogattam néhányat a folyóirat olvasói számára.

Nagyernye

„Szenvedés az élet, öröm kevés
vagyon,
És az élet mellet sok a bánat
nagyon.”

*Szakács Ferenc (1833–1917) sírköve
a falu szőlőszében (1917)*

„Itt nyugszik három testvér,
Kiknek szívek már nem ver.
Csipor János, Kata, Eszter,
Kiket e gyászos sír főd el.
Szülők, köztetek nem vagyunk,
Az angyalok közt vigadunk...”

Síremlék a köztemetőben (1901)

*A Csipor testvérek síremléke
a nagyernyei köztemetőben
A szerző felvételei*

Sáromberke

„Meg nem mentheténk a sírnak
Gyász éjétől tégedet.
Mint homály nélküli tükör,
Összetörvén életed.

De erényid gyöngyfüzérét,
Ezt nem adjuk oda mi.
Ezt szabad szerettednek
Egymás közt megosztani.”

*Garda Mártonné, Kis Anna ev. ref.
papné sírköve a Teleki család
kriptája mellett (1858)*

Székelykál

„Jó volt, gyanúsakat róla
Még a rágalom se szólt.
Lelke, mint a hattyú tolla,
Oly fehér, oly tiszta volt.

Tán azért szállt oly messze,
Hagyva gyászt, fájdalmat itt.
Nehogy a föld beszennyezze
Lelkének szép álmait.”

*A 17 évesen elhunyt Nagy Gizella
sírköve (1883)*

„Hervad, ami virágzik,
A sors így játszik.

A sors biztat, míg elejt,
Azután végképp felejt.
Nagy Anna bús emléke,
Íme gyászos nefelejcs,
Ki 26 évet élt.
Érzékeny, itt könnyet ejts,
1835-be esett a halál törébe.

Életünk képe ez nefelejcs,
Ember, int e nefelejcs.”

Fiatal nő sírjele (1835 körül)

„N. Kun Iános, nekem az Isten az
nyomorult
Venseget meg adta ernem hetven ot
estendom.
Nem sokara el hozza hatam, testemet
temetni
Regi meg holt nemzetim es
gyermekim kozibe.
Az kali templomba maradekimnak
emlekezetire
Cinatatam ez koporso kovet anno
1647.
Atkozott legen az ki tetemunket
kihania.”

*Koporsókő a székelykál katolikus
templomban (1647)*

Marosvásárhely

„Könnyet, könnyet e hideg sírkőre,
Könnyet, mit a fájdalom terem.
Szólj te kő, az ő nevének öre,
Kit takar e gyászos sírverem.

Kihalt reményt, szép letört virágot,
Ki szeretett és keblében az erény
világlott.”

*Kopfrom Lujza sírjele a katolikus
temetőben (1862)*

*Kopfrom Lujza síremléke
Marosvásárhelyen*

Csíkfalva

„Te itt járó, tekints e gyászos sírköre
Mint a mulandóság gyászos
tükörére.

Incze Albert alszom itt csendesen,
Huszoney éveig futottam
pályámat.

Ekkor nagy égés lőn, öszve égett
testem,

Mely által a halál örvényébe estem.
Kilenc nap vívta a halál életem várát,
1895. május 4-én fizettem le árát.”

Sírkő az unitárius temetőben (1895)

Jobbágyfalva

„Halandó ki itt eljársz, e sírköre
tekints,
Haláltól nem ment meg sem
boldogság, sem kincs.”

Gulácsi János síremléke (1935)

„Tavasz virulásán hervadt el életem,
Mikor mindenben boldogságom
letem.

Nem boldogság, halál jött érettem,
Bár élni akartam, e sír lett
lakhelyem,
Ahol örök álmom pihenem
csendesén.”

*A 22 évesen elhunyt Fazakas Miklós
sírjele (1943)*

Csittszentiván

„Ó te vándor, tekints erre,
Ere a gyászos temetőre,
Mert itt nyugszik egy árva, kinek
18 éves korába történt halála.
Szentiványi Szernagy utca,
Vargha Eszti nem tapodja,
Mert a halál elragadta,
A sötét föld befogadta...”

Vargha Eszter sírköve (1910)

„Édesanyám, ki sok jót tettél velem,
A sors nem engedte, hogy legyek
örömd,
Beteljék bennem minden jó
reményed.
Ne sírj édesanyám, engem ne sírass,
Nincs örök elvállás,

Lesz még találkozás.
Ha itt a földön nem,
A Jézusnál, a mennyben fenn...”

*A 24 évesen elhunyt Veres Sándor
síremléke (1910)*

Nyárádremete

„Ezen sírkereszt jelzi nekem,
Hogy eltelt az én földi életem.
Kacsó Imre volt a nevem,
Aki 25 évet éltem,
A hazáért megszenvedtem.
Nyugszok a zsolnai temetőben.
Mh. 1918. május 5-én.”

*Az I. világháborúban hősi halált halt
katona síremléke*

Erdőcsinád

„[Ti, egy?] kenyéren élők, holtakkal
előre beszélők,
Halljatok erre jövet szólani néma
követ,
Kit ez a kőbolt ide zárt, Szutsaki
Ferencz volt.
Míg felemelve vala sátora fája,
[?] igaz vérből, kit nemzett régi
gyökérből,
Melyet az anya, vitéz Kristina vére
tetéz,
Sombori házból vett Ágneszt [?]”

*Nemes Szucsáki Ferenc patrónus
nagyon kopott síremléke (a XIX.
század eleje)*

Körtvélyfája

„E síremlék Szabó Józsefnek, aki
hősiesen
Harcolt a magyar hazáért.
Haza már ne várjatok, ott nyugszok
én Szerbiában,
Bileki magaslaton vagyok én
eltemetve.
Ott lett a halálom, 24 évet töltöttem,
Legszebb koromban elestem.
Megszenvedtem a hazáért, hazának
védelméért.
Elhagytam jó szüleimet, Szabó
Mihály édesapám,
Molnár Anna édesanyám, én
egyetlen fiak voltam.

*Garda Mártonné sírköve
a Teleki család kriptája mellett*

Már én tőlük elbúcsúztam, értek hősi
halált haltam.
1914-ik év szept. 20-án történt a
halálom.”

*Az I. világháborúban hősi halált halt
katona síremléke*

E könnyecseppekből szőtt versek
örökségünk részét képezik. Ezért úgy
gondolom, megőrizni, megmenteni,
továbadni őket becsületbeli kötelességünk.
A régi sírjelek megkeresése,
kiemelése, restaurálása, újraállítása
vagy sírkőmúzeumban való elhelyezése
sürgős feladat, mert sajnos naponta
tűnnek el temetőinkből őseink emlékei.
Bozót, föld takarja őket el,
tolvajok lopják el újrahasznosítás céljával,
vagy vandál kezek törik szét múltunk jeleit.

„*Utazó, jövel hát e sírnak szélére,
Hullass bár egy könnyet hideg
tetemére,
Mert néked is ez lesz jutalmul
béred,
Midőn élted végső határát eléred.*”

*Marosvásárhelyi református temető
(1800)*

Nemes Gyula

